

Jellemezd azt az életciklust, feladatait, lehetséges nehézségeit, amikor a 2-ből 3 lesz, az első gyermek megszületésének időszaka a család életében

Ez a szülővé válás életciklusa. A gyermek születése radikális változást jelez a családi szerveződésben, a családalakítás új szintjét éri el a párok.

1) Jellemzői:

Ez szakasz a családi életcikluson belül centripetális (ragasztó) szakasz- amely inkább összehozza családot a közös feladatok végzése. Az egymásra hangolódás fontos. Ilyenkor a család a külvilág számára zártabbá válik.

(Minuchin:) Az asszony elköteleződése a hármas rendszer mellett, beleértve a házassági kötelék iránti mélyebb elkötelezettséget is, a terhességgel kezdődik. Számára a jövevény sokkal korábbi realitás, mint a férfi számára. Utóbbi csak a születéskor kezdi magát apaként érezni, néha még annál is később. A férfi még nem köteleződik el, amikor az asszony már alkalmazkodott a családalakítás új szintjéhez. (Ez egyben problémaforrás.)

2) Feladatai:

Ennek az életciklusnak legfontosabb feladata a párból szülővé válni, a jövevényt befogadni a családba, a családi szerkezet átalakítása

a. A családi rendszerben szükséges változások:

- Helyet csinálni a jövevénynek
- Új érzelmi elérhetőség formái
- Nagyszülő-szerepek elfogadása

b. Ezzel együtt járó feladat:

- háromtagú család létrejötte – családszerkezet átalakulása, új családi mintázat kialakítása:

új struktúra, új viselkedési mód, új szabályok kimunkálása

- a társas élet korlátozása

a szülőkkel való kapcsolat újrendezése (szülőkből nagyszülők lesznek)

- szülői szerepek kialakítása:

Feleség, nő vagy anya? - anyává érés (genetikailag meghatározott)

Férj vagy apa: családfővé-és apává válás (kulturálisan determinált)

2. Minuchin:

A házastársi funkciókban differenciálni kell, hogy a csecsemő ápolási és táplálkozási igényeit kielégítsék és hogy a szülők idejére ily módon nehezedő korlátozásokat kezelni lehessen.

A kicsi iránti fizikai és érzelmi elkötelezettség általában változásokat igényel a közös szokásokban is. Az eddig egységes család szerkezetben megjelenik egy új alrendszer: Az eddig egységes családban a házastársi alrendszer most differenciálódik:

Ennek folytán a szülői alrendszerre hárulnak a gyermek szocializálásának feladatai, miközben a házastársi alrendszer megtartja a rá jellemző kölcsönös támogatást.

Szülői (végrehajtó) alrendszer kialakítása:

- az első gyermek megszületésével
- olyan határt kell kialakítani a szülői alrendszerben, hogy a gyerek mindkét szülőhöz fordulhasson, de ki legyen zárva a házastársi területről,
- szükséges összetevője a tekintély differenciált használata – (végrehajtói alrendszer)

Gyermei alrendszer:

- ahol a kicsik kísérletezhetnek a kortársi kapcsolatokkal
- határok védik őket a szülői beavatkozásoktól.

A szélesebb család és a családon kívüli világ határait is újra kell tárgyalni. Nagyszülők, nagynénik és nagybácsik léphetnek akcióba, hogy támogassák, irányítsák vagy szervezzék a család új funkcióit.

De a nukleáris család körüli határ is felerősödhet.

3) Lehetséges nehézségek, problémák:

- (Haley:) Az elsőrendű változás mindig a családon belül fordul elő, a másodrendű pedig az életciklus változásoknál. A család könnyen bajba kerül, ha elmulasztja ennek a másodrendű változásnak a kifejlesztését (pl. nem tud mit kezdeni egy új funkcióval) Ilyenkor a család megreked, s esetleg krízis jön létre (a hibát felerősítő visszacsatolás). A változások a rendszer minden tagját érintik. Ha nem alakul ki új egyensúly, alulszervezett család jön létre

- (Haley:) Amikor a család átjut egy fejlődési fázison, a rendszeren belüli viszonyokat újra kell tárgyalni, ennek elmaradása szabályszerűen problémákat okoz.

- Alrendszerek működési zavarai: (Minuchin:) Sok, kettesben jól működő házaspár sohasem képes kielégítően áttérni a hármas csoport interációira: a hibás működés egyik esete az, amikor a gyermeket bevonják a házastársi alrendszer problémáiba, vagy valamelyik szülő a nagyszülővel alkot alrendszert (szövetséget vagy koalíciót)

- A két alrendszer (házastársi, végrehajtó és gyermek) között kell lennie valamilyen egyértelmű határnak, ha ezek a határok túl diffúzak, akkor nehézségek jelentkezhetnek

- Gyakori problémák:

- Szokások, időbeosztások megváltoztatása:
- sírás,
- evési és alvási zavarok,
- szülés utáni lehangoltság, (inkompetencia, meg nem felelés érzései)
- az anya szociális izoláltsága
- házassági feszültségek,
- és házasságon kívüli kapcsolatok,
- a gyermekek elhanyagolása/bántalmazása

Új viselkedés, viszonyulás kialakítása:

- az anyaság, a párkapcsolatban beálló változás (működtetésében rugalmasság),
- az apaság,
- szülői-házastársi szerepben rugalmasság

„Az anyák halálfáradtan (dühösen és indulattal) látják el teendőiket, a férfiek pedig örökös biztonsági szelepként állnak rendelkezésre a folyton bőgő gyerek mellett”

(A feladatok nem teljesítése nehézségeket, problémákat okozhat)

Család iskolás korú gyermekkel (6- 12 éves korig)

Az iskolakezdés számos nehézséggel jár, ami a család számára is kihívásként, rosszabb esetben kudarclehetőséggént jelentkezik.

Család serdülő korú gyermekkel

- a gyermeki függőség lazulásához, a kortárs csoportok megerősödéséhez vezet.
- a gyermek még mindig nagyon függ a szülőtől, mind érzelmi támogatásukra, mind az általuk nyújtott normák, értékek átvételére, követésükre szükségük van.
- az aszimmetrikus kapcsolat felől szimmetrikus irányba kell haladjon a szülő- gyermek kapcsolat
- az identitás kialakítása kerül középpontba, ami sokszor ütközik az addigi „családi identitással”
- a serdülőben már ilyenkor is mélyen élnek a családi identifikáció nyomai, a családi sajátosságok. az alapvető kommunikációs és viszonyulási módok megváltoznia
- a szülők elbizonytalanodása : a szülői szerep alapjaiban változik ebben az időszakban, tartanak a gyermekeikben lejárló változásoktól, azok társadalmi megítélésétől és saját helyállításuktól is abban, hogy „milyen felnőtt” válik gyermekükből, az értékek között is bizonytalanabban mozognak

A szülők és a gyermekek kapcsolatából fakadó problémák

- több gyermeknevelési probléma, ahol a házastársak egymás iránti kapcsolata nem megfelelő. Ha egymás iránt túlzottan motiváltak, szimbiotikusan viselkednek a házaspárok, akkor hozzáférhetőségük a szülőhöz elégtelen lesz.
- Előfordulhat az is, hogy a szülők alulmotiváltak egymással kapcsolatban. Ekkor a gyermekek számára túlságosan hozzáférhetővé válnak, ami azt jelenti, hogy a társtól hiányolt szeretetet is a gyermekektől kívánják megkapni.

A család életciklus-modellje (Hill-Rodgers)

A család mint fejlődési folyamat.

Bizonyos szakaszokra jellemző helyzetek, szerepek, kommunikációs stílus, problémák.

Az egyes életciklusok közötti átmenet alkalmazkodást, rugalmasságot igényel. Ha ez hiányzik, *normatív krízisek* alakulnak ki.

Paranormatív krízisek: a családi életciklusoktól független, hirtelen bekövetkező változások miatti krízisek.

1. Újonnan házasodott pár családja

Párválasztási érettség, alkalmazkodási készség, mint a házastársi kapcsolat meghatározója. Túl fiatalon kötött házasságnál ez még nem alakult ki. Ha túl hamar születik gyermek, az összecsiszolódás sérülhet.

2. Csecsemős (0-3 év) család

Terhesség alatt pszichológiai szempontok figyelmen kívül hagyása. „Spontán szülővé válás.” Urbanizációs körülmények között, nukleáris családban, kórházi körülmények közötti szülővé válás problémái. Gyermekágyi pszichés zavarok. GYES-neurózis. Házastársi alrendszer mellett megjelenik a szülői alrendszer – a házaspár kapcsolata változik. Kistestvér születése – a nagyobbik gyermek regresszív viselkedése.

3. Kisgyermekes (3-6 év) család

Gyermek óvodába kerülése – nevelésben, szocializációban kétféle hatás. Anya munkába állása – családi szerepmegosztás változása. Szülők közötti konfliktusok száma nőhet.

4. Iskolás (6-14 év) gyereket nevelő család

3-as tétel

Iskolakezdés feszültségei. Kamaszkor előjelei. Házastársi kapcsolat kifulladás, házasságon kívüli kapcsolatok megjelenése ekkor a legvalószínűbb.

5. Középkor (14-18 év) gyermeket nevelő család

Aszimmetrikus szülő-gyermek kapcsolat egyre szimmetrikusabbá válik. Gyermek számára kortárs csoportok kulcsfontosságúvá válnak. A serdülővel való kommunikáció más stílust, szerepváltást igényelne, ez nem mindig sikerül a szülőknek.

6. Felnövekedett gyermeket kibocsátó család

A gyermek felkészítése az önálló életre. Anyagi függés az érzelmi leválást is nehezíti. A gyermek párválasztása, családalapítása.

7. Magukra maradt, még aktív szülők

Újra megtalált szabadság. Elfedett konfliktusok élesben jelentkezhetnek. Új szerepek (anyós - após - nagyszülő szerep)

8. Inaktív öreg házaspár családja

Életlehetőségek beszűkülése. Nyugdíjazás által pozícióvesztés. Krónikus betegségek megjelenése. Megözvegyülés.

Felhasznált irodalom:

- ~ Stark Júlia jegyzete
- ~ Saját órai jegyzet (Safranka Judit) - www.juditti.hu